

Posudek školitele
doktorské disertační práce doktoranda JUDr. Ing. Zdeňka Hraby
„Kolektivizace a transformace československého a českého zemědělství
v letech 1945 – 2004, právně normativní pohled“

Téma svou koncepcí a rozsahem zkoumání spadá do velmi živého aktuálního dění v nedávném i současném ekonomickém i právním životě v ČR. V zákonodárství i rozhodovací praxi správních a soudních orgánů ve druhé polovině minulého století byla kolektivizace zemědělství otázkou velmi častou a ještě frekventovanější jsou problémy transformační i dnes, tedy po první dekádě 21. století.

Historickou a v pojetí autora právněhistorickou kategorií kolektivizace zemědělství v Československu studovanou a analyzovanou na podkladě dobového zákonodárství Z. Hraba chápe a předkládá jako výchozí platformu pro novou právní úpravu, souhrnně označovanou jako transformace, pro její prosazení v politických a státních orgánech po zásadních změnách mocenských poměrů ve státě v letech 1989 – 1990.

Termíny „kolektivizace“ i „transformace“ všeobecně používané v odborné literatuře, první pro zavádění velkovýroby v zemědělství, druhý pro tržní hospodaření, používá autor s výhradami jistých nepřesností v jejich chápání a uplatňování. Zahrnuje tedy zdánlivě období cca 60 let od roku 1949 do doby dokončení spisu v roce 2010. Historický vývoj se tak setkává s živou současností i přesto, že autorovo zkoumání dospělo „jen“ do roku 2004, kdy se naše země stala členkou Evropského společenství. To přineslo do českého tržního zemědělství nové prvky, které ani dnes, po několika letech, rozhodně nepatří do historie a proto byla tato událost zvolena jako periodizační mezník. Práce JUDr. Ing. Zdeňka Hraby po dohodě se školitelem nezahrnuje právní problematiku státních statků, jejichž vznik a vývoj specifickým způsobem podporoval režimem prosazovanou zemědělskou velkovýrobou. Jak bývá dobrým zvykem u právněhistorických prací, nezačíná výklad okamžikem právního zakotvení JZD ale předesílá retrospektivu právní úpravy zemědělského podnikání od počátku ČSR.

Proces kolektivizace zemědělského sektoru hospodářství ČSR autor rozděluje

na etapy datované vydáním zásadních normativních předpisů, které odrážejí jisté změny právního postavení dobových právních subjektů kolektivizace. Tak prvou etapou je desetiletí 1948 – 1958, další o málo delší časový úsek do roku 1974 a následující léta 1975 – 1990. V první etapě šlo o prosazení a zavedení kolektivizovaných forem zemědělství do života země, druhá znamená podle tehdejších představ zdokonalenou úpravu právních nástrojů zemědělského podnikání. Třetí časový úsek podle autora charakterizují hlavně širší možnosti dosud přísně usměrňovaných ekonomických aktivit JZD.

Dosavadní průběh transformace zemědělství v ČSR autor s oporou v odborné literatuře přes krátkost celého období rozděluje na tři odlišné části. V počáteční fázi do roku 1992 šlo o přizpůsobování novým hospodářským i politickým podmínkám (zákon o půdě a transformační zákon). Po hlubokém hospodářském úpadku, který tehdy nastal, autor vymezil další krátkou etapu 1994 – 1996, charakterizovanou obnovou vlastnických poměrů a snížením poklesu výroby. V následujících letech až do roku 1998 probíhaly zejména strukturální změny z družstev na obchodní společnosti.

Autor není ve zkoumané problematice nováčkem, dobře se orientuje v otázkách praktického provádění transformace i v teoretických úvahách jak o tom svědčí mj. série jeho článků v časopise Obchodní právo i jinde. Pracoval samostatně. Úspěšně zvládl nelehkou úlohu právníka – historika a současně též ekonomu. Výsledkem jeho snahy je kvalitní disertační práce.

V Praze dne 30. dubna 2011

Doc. JUDr. Ladislav Soukup, CSc.

header.htm	Content-Type: text/html
	Content-Encoding: quoted-printable